

JUAN CRUZ ALLI, EX-PRESIDENT DE NAVARRA I LÍDER DE CDN

Text: Inaki Gorostidi / Fotos: Karlos Corbella

"Navarra és una nació diferenciada"

Algú qualificà aquest controvertit dirigent navarrès com el polític de les mil possibilitats. Loquaç i controvertit, és un polític capaç, agosarat, que viu a cavall entre la docència universitària i la brega en l'arena política de Navarra.

Recentment UPN-PP ha barrat el pas a l'Òrgan Comú Permanent entre Navarra i la Comunitat Autònoma Basca. El seu argument és que el dit acord contenia aspectes que poden excedir les facultats que la Constitució confereix a les comunitats autònomes; o siga, que es podia produir una federació encoberta. Què li sembla?

—No és res de nou perquè no té cap imaginació argumental. S'hi pot aplicar aquella frase de Groucho Marx, que de la pobresa passen a la misèria absoluta. A mesura que van avançant, els arguments es fan més miserables. L'argument més sòlid que utilitzen és dir que hi pot haver una federació encoberta, perquè la Constitució, que preveu la cooperació entre comunitats, prohibeix expressament la federació. No diuen que hi ha una federació, perquè no hi ha ni un sol element que implique això. Diuen que "pot encobrir...". Jutgen intencions. Però és que aquests senyors desconeixen els elements fonamentals del dret constitucional sobre la federació. En la federació hi ha una renúncia de sobirania per integrar-se en una organització política nova superior a la dels ens federats. Navarra no perd la personalitat de comunitat diferenciada, sinó que explicita un autogovern en nivell d'igualtat amb la Comunitat Autònoma Basca, dins de la Constitució i dels estatuts.

—L'Òrgan Comú ha desenterrat els tabús existents entre els exponents del navarresisme més exacerbats sobre els veïns-germans del nord?

—UPN ha manipulat aquest tema perquè va entendre que això li podria donar joc polític, electoralisme i de-

magògia. Perquè l'Òrgan Permanent d'Encontre, el va proposar en el Parlament de Navarra el 81 Jaime Ignacio del Burgo —el màxim representant d'UPN— en una moció que hi presentà perquè s'estudiara la creació d'aquest òrgan com a espai de col·laboració entre ambdues comunitats. En l'acord s'estableix que les comunitats mantenen les competències, creen un punt d'en-

contre en què cada comunitat aporta el coneixement, l'experiència, la voluntat i les necessitats que té per resoldre problemes comuns. Les comunitats no perden el poder de decisió. L'Òrgan no té ni tan sols personalitat jurídica. Les decisions, les prenen els governs i els parlaments. No priva de competències les comunitats. Però UPN ha aprofitat l'oportunitat i ha fet veure que és el primer pas per a la integració de Navarra en Euskadi. És a dir, el discurs de sempre, sense cap altra base que les desafortunades i impertinents declaracions d'alguns líders nacionalistes bascs que van atribuir a l'òrgan un significat que no té. Una vegada més els donaren arguments.

—Vostè i CDN han invertit el concepte de "navarresisme" esgrimit pels seus ex-companys d'UPN pel de "navarresitat", basada, segons sembla, en la consideració que tenen dels "germans-veïns bascs".

"Els termes de navarresisme i navarresitat han estat manipulats pels sectors conservadors, i a més a més l'han esgrimit des d'una faceta negativa: 'ser navarresista és ser radicalment antibasc.'"

No és així?

—El navarresisme, com ocorre amb tots els ismes, significa l'amor a una terra, etc. Què passa?, que els termes de navarresisme i navarresitat han estat molt manipulats a Navarra pels sectors conservadors, i a més a més, l'han esgrimit des d'una faceta negativa: "ser navarresista és ser radicalment antibasc", indiscri-

minadament; és ser, ho diguen o no, contrari a elements culturals bascos de la nostra pròpia identitat. El navarresisme es concep negativament, no per a construir un país més plural i pròsper, sinó contra uns altres, de dins i fora de Navarra, negant la condició de "bon navarrès" a qui té un altre projecte polític. Això és fonamentalisme. UPN és un partit que naix contra Euskadi amb la bandera del navarresisme... I ho fa contra UCD perquè pensava que UCD donava Navarra als bascos quan el procés constituent no fa el que alguns radicals de Navarra pretenien. Darrere hi ha un profund component antidemocràtic perquè nega als navarresos l'opció de triar el seu futur. Són tan aprioristes com els de l'esquerra radical. Tota aquesta gent que practica fonamentalismes viu de tautologies —"Euskadi és Euskadi", "Navarra és Navarra"—; són afirmacions i axiomes indiscutibles. Per a CDN, Navarra serà el que vulguen els navarresos; és la voluntat del poble. Els radicals de

—Una vegada més ressorgeix l'etern debat: què és Navarra? M'ho pot explicar?

—Navarra per a nosaltres és una comunitat humana que s'assenta en un territori, que té una història, una cultura plural en què tothom té el seu lloc, unes institucions, un dret i una identitat com a poble i que la percepció com a tal. A Navarra hi ha una cultura de la identitat pròpia diferenciada. Els navarresos ens sentim navarresos amb llibertat democràtica per a autodeterminar-nos i triar el model democràtic que en cada moment considerem més convenient.

—Em diu, per tant, que Navarra és una nació?

—Jo crec que sí. Si a Espanya hi ha alguna nació o nacionalitat històrica clara i diferenciada amb un autogovern ininterromput; això és Navarra. Tenim consciència de la identitat, i el que és més important, tenim voluntat de mantenir-la. I això és Navarra i per això hi cabem tots. On no cap tothom és en el navarresisme excloent.

—Una enquesta realitzada per Elkarri al febrer de 1995 indicava que més del 70% dels navarresos advocaven per una modificació de les relacions entre ambdues comunitats autònomes. Què en pensa?

—Aquest 70% de navarresos advocava per superar la situació que hi havia en el moment de l'enquesta perquè la societat encara no havia percebut el canvi que s'havia produït. Quan vaig arribar el 1991 al govern la

situació era d'ignorància recíproca, sense cap relació. Jo vaig establir aquestes relacions, com pertoca a dues autonomies que pertanyen al mateix estat, que són veïnes i que tenen elements comuns. De la ignorància es passà al reconeixement recíproc. Ara pense que del reconeixement s'ha de passar a la relació i a la col·laboració que preveuen la Constitució i l'Amejoramiento. En aquella etapa, per a la gent que sols viu de les obsessions Navarra-Euskadi, la reunió que vaig tenir amb el lehendakari significava que pretenia integrar Navarra en Euskadi. Ni de bon tros! Significava reconèixer l'existència de dues realitats polítiques, institucionals, diferents, siga quin siga el projecte polític de la gent que hi viu. Jo ja sé què pensa el lehendakari com a home del PNB, però ell també sap què pense jo. Ell no renunciarà mai a la unitat territorial i jo no renunciaré a mantenir Navarra com a comunitat diferenciada; per això hem d'ignorar-nos?

—Se'm fa difícil preguntar-li sobre els bascs i utilitze el binomi "veïns-germans". Els navarresos són bascs, els bascs són navarresos; parlem d'un poble dividit en diverses administracions?, som germans o som veïns?

—Aquesta confusió porta a carretons molt foscos. On sorgeix el poble basc?, dels vascons. On s'assentaven els vascons?, al sud del Pirineu. Per tant a la fi arribes a la conclusió que si parles de bascs, qui pot parlar de bascs de veritat són els navarresos, perquè als altres van ser vàrduls, caristis i autrígons colonitzats i basconitzats. Hi ha una realitat cultural que és Euskal Herria, la terra de la cultura basca, i com moltes altres cultures del món, no coincideix amb els territoris administratius actuals, perquè la història porta un poble molt primitiu per camins molt diversos. Euskal Herria es reparteix en dos estats, el francès i l'espanyol.

A l'estat francès forma part d'Aquitània i dels Pirineus Atlàntics, àmbits polítics que es formen al llarg de la història. A l'estat espanyol també forma part d'unitats polítiques diferents. La història ens ha portat per diferents camins. Això evita que hi haja un substrat cultural comú? No. Aquest substrat comú, però, té uns matisos, i a més no existeix en tot Navarra i no el viuen tots els navarresos perquè els uns l'accepten i el valoren i uns altres el rebutgen i menyspreen.

—Vostè parteix de la premissa que Navarra forma part d'Euskal Herria com a concepte cultural, però després, en canvi, afirma que Euskal Herria no és el seu projecte polític.

—És un projecte polític per a alguns, els nacionalistes bascs amb diferents variants, però no per als qui no ho són. Jo concep Euskal Herria com un projecte cultural, però no com a projecte polític, que és Euskadi. Veig que Navarra pot formar part d'un marc cultural,

"Si a Espanya hi ha alguna nació o nacionalitat històrica clara i diferenciada amb un autogovern ininterromput, això és Navarra, on hi cabem tots, tret del navarresisme excloent."

però no la veig fent part d'un marc polític basc. No és necessari identificar tots dos marcs. Hi ha molts pobles al llarg de la història que tot i tenir una unitat cultural, fins i tot lingüística, mantenen espais polítics diferents. La teoria que cada poble ha de tenir un estat està superada per la història...

—Vostè ha mantingut públicament la inviabilitat econòmico-política d'una comunitat uniprovincial com Navarra en el nou context europeu. En aquest sentit, pensa vostè que Navarra ha de mirar cap al nord, cap al sud, i com alguns diuen, cap al seu melic?

—Jo no he fet aquest discurs mai, no he dit que Navarra siga inviable, perquè es contradiu amb la realitat. El que he dit és que Navarra és viable, però és una comunitat que té les limitacions derivades d'una població escassa, de capacitat limitada de generació de riquesa, etc. En un marc europeu en què tendim a àmbits d'actuació més amplis, enfront de l'actitud autocomplaent i aïllacionista del navarresisme, crec que és necessària una visió global. Aquesta visió implica

que Navarra establisca un marc de cooperació amb altres regions. Aquesta era la raó de la meua petició a Aquitània i a Euskadi de participar en aquest fòrum d'encontre, perquè entenia que existeix un espai geogràfic, humà, econòmic i cultural amb capacitat per convertir-se en una euroregió. El que no acabe de veure clar és que Navarra, amb 500.000 habitants, pugui estar en condicions de competir amb els grans centres de decisió que es van formant a Europa, que superen les fronteres d'estats i de regions. Dins d'Espanya, el primer moviment en aquest sentit el formen les comunitats de l'arc mediterrani, liderades per Catalunya.

—Per tant és partidari de la cooperació...

—Sí, vull que hi haja cooperació perquè pense que els estats tardaran segles a desaparèixer com a unitats polítiques; han tardat segles a aparèixer i tardaran molt a desaparèixer. Però dins dels estats, desaparegudes les fronteres, transferides part de les seues competències a

—L'“Alternativa Democràtica d'ETA” considera Navarra com un dels temes emblemàtics per al final del conflicte actual...
—Per descomptat, un error estratègic; un sofisma que ells saben que els permet de justificar sempre la seua posició. Mentre ho postulen no tindran mai voluntat de pacificació, de concòrdia. Perquè això és imposar a un poble una solució. Si ells volen alliberar el poble basc de l'opressió del poble espanyol, no té cap lògica que imposen al poble navarrès la seua opressió.

integració de Navarra en la Comunitat Autònoma Basca s'identificava amb la democràcia; i els nacionalistes bascs vingueren a Navarra poc menys que a terreny conquistat. Això, molts navarresos ho consideraren una agressió. I va provocar un moviment pendular i una reacció molt negativa contra el nacionalisme basc, que per una simplificació es va estendre a tot el que es poguera qualificar de “basc”: llengua, cultura, folklore, etc., vists com a signes integracionistes, no com a elements culturals propis.

—I el fet que encara avui el nacionalisme basc considere Navarra com un dels aspectes clau en la resolució del conflicte polític, quina reflexió li mereix?

—Jo pense que s'enganyen profundament, perquè a més els qui vinculen els problemes de la violència a la unitat territorial i a la presència de Navarra parteixen d'un apriorisme que la majoria dels navarresos no compartim: que la unitat és un fet indiscutible.

la Unió Europea, es van formant altres unitats per agrupació de realitats polítiques, econòmiques, socials o culturals que es produeixen en l'àmbit dels estats, però que en si mateixes superen els límits dels estats, cooperant amb altres en espais comuns infrastatals.

—Permetem que reprenge el tema. El nacionalisme basc ha pecat de prepotència pel que fa a Navarra?

—Sí. El nacionalisme basc no va saber, durant la transició, reconèixer la realitat navarresa. Va ser més fort el seu afany de fidelitat al seus objectius programàtics, i cometé errors importantíssims de pressió, potser perquè en aquell moment hi hagué un altre error també: s'identificava el canvi de règim, la democràcia, amb el nacionalisme, fins i tot a Navarra, i el partit socialista hi tingué un gran protagonisme, perquè identificà la Navarra foral amb els sectors conservadors. Tenia una base històrica sòlida —havia estat els sectors conservadors els qui havien mantingut el règim foral— però era un error identificar el foralisme amb el franquisme. Fins i tot la

